

Nieuchwytny Lewiatan: między monarchią absolutną a nowoczesnym liberalizmem

Tytułowy „Lewiatan” Thomasa Hobbesa jest jednym z najbardziej znanych i wpływowych dzieł w historii filozofii politycznej. Opublikowany w 1651 roku, przedstawia wizję społeczeństwa zorganizowanego wokół absolutnej władzy monarchy, aby zapewnić pokój i stabilność. Jednak analiza tego dzieła ukazuje także wiele elementów, które są bliskie nowoczesnemu liberalizmowi, co czyni Hobbesa postacią nieuchwytną w kontekście jednoznacznej klasyfikacji. Z jednej strony, jego poglądy na temat natury ludzkiej i konieczności silnej władzy centralnej zdają się wpisywać w model monarchii absolutnej. Z drugiej strony, jego racjonalistyczne podejście i pewne elementy kontraktualizmu mogą być interpretowane jako załączki nowoczesnych idei liberalnych.

Hobbes zaczyna swoje rozważania od analizy stanu natury, w którym ludzie żyją bez jakiegokolwiek władzy zwierzchniej. W tym stanie, według Hobbesa, życie ludzkie jest „samotne, biedne, brutale i krótkie”. Ludzie są z natury egoistyczni i skłonni do rywalizacji, co prowadzi do nieustannego konfliktu i niepewności. W takim świecie każdy człowiek ma naturalne prawo do wszystkiego, co prowadzi do wojny wszystkich przeciwko wszystkim (*bellum omnium contra omnes*). Aby uniknąć tej katastrofy, ludzie muszą zawrzeć umowę społeczną, w której zrzekają się swoich naturalnych praw na rzecz suwerena, który ma absolutną władzę, aby zapewnić pokój i bezpieczeństwo.

Wizja absolutnej władzy monarchy jest centralnym elementem filozofii Hobbesa. Suweren, jako Lewiatan, ma nieograniczoną władzę nad swoimi poddanymi, ponieważ tylko w ten sposób można zapewnić stabilność i porządek. Hobbes argumentuje, że tylko absolutna władza jest w stanie skutecznie egzekwować prawo i

zapobiegać powrotowi do stanu natury. Monarcha nie jest jednak despota z własnej woli, ale raczej narzędziem umowy społecznej, który istnieje dla dobra wspólnego. Władza absolutna jest więc nie tyle celem samym w sobie, co środkiem do osiągnięcia pokoju i bezpieczeństwa.

Jednakże, mimo swojej obrony absolutnej władzy, Hobbes wprowadza także elementy, które mogą być interpretowane jako protoliberalne. Przede wszystkim, jego koncepcja umowy społecznej jest fundamentem nowoczesnej teorii liberalnej. Hobbes twierdzi, że władza suwerena pochodzi z dobrowolnej zgody rządzonych, którzy zrzekają się swoich naturalnych praw w zamian za ochronę i porządek. W ten sposób, władza polityczna jest w pewnym sensie legitymizowana przez zgodę obywateli, co jest kluczową ideą liberalizmu.

Ponadto, Hobbes podkreśla znaczenie racjonalności i samointeresu w ludzkim działaniu. Jego wizja natury ludzkiej jako zdominowanej przez egoizm i dążenie do przetrwania prowadzi do wniosku, że ludzie są zdolni do racjonalnego podejmowania decyzji w celu zabezpieczenia swoich interesów. Umowa społeczna jest właśnie takim racjonalnym rozwiązaniem, które ma na celu minimalizację ryzyka i maksymalizację korzyści. Ta racjonalistyczna podstawa teorii Hobbesa jest zgodna z późniejszymi teoriami liberalnymi, które również podkreślają rolę racjonalności i samointeresu w życiu społecznym i politycznym.

Kolejnym aspektem filozofii Hobbesa, który zbliża go do nowoczesnego liberalizmu, jest jego pogląd na równość. Hobbes twierdzi, że w stanie natury wszyscy ludzie są zasadniczo równi, ponieważ każdy ma potencjał do zadania śmierci innemu. Ta pierwotna równość prowadzi do wzajemnego strachu i niepewności, co z kolei wymusza zawarcie umowy społecznej. Chociaż Hobbes opowiada się za absolutną władzą suwerena, jego przekonanie o fundamentalnej równości ludzi jest zgodne z liberalnymi ideami równości i praw człowieka.

Pomimo tych liberalnych elementów, Hobbesowa wizja absolutnej władzy suwerena pozostaje w sprzeczności z kluczowymi wartościami nowoczesnego liberalizmu, takimi jak wolność indywidualna, ograniczona władza państwowa i ochrona praw jednostki. W filozofii Hobbesa, indywidualne prawa są podporządkowane woli suwerena, a wolność jest definiowana jako brak zewnętrznych przeszkód w realizacji woli, pod warunkiem, że nie narusza to prawa ustanowionego przez suwerena. W kontekście nowoczesnego liberalizmu, który kładzie duży nacisk na ochronę praw jednostki przed ingerencją państwa, Hobbesowska koncepcja władzy wydaje się zbyt autorytarna i niezgodna z liberalnymi ideałami.

Podsumowując, Thomas Hobbes jest postacią nieuchwytną w kontekście klasyfikacji jego filozofii jako monarchii absolutnej lub nowoczesnego liberalizmu. Jego wizja absolutnej władzy suwerena jako jedyne go środka zapewnienia pokoju i bezpieczeństwa wpisuje się w model monarchii absolutnej. Jednakże, jego koncepcja umowy społecznej, racjonalistyczne podejście i przekonanie o fundamentalnej równości ludzi zawierają elementy, które można interpretować jako załączki nowoczesnych idei liberalnych. W rezultacie, filozofia Hobbesa stanowi złożoną i wielowymiarową teorię polityczną, która łączy elementy autorytaryzmu i liberalizmu, co czyni go jedną z najbardziej fascynujących postaci w historii filozofii politycznej.

Jeżeli potrzebujesz konsultacji przy pisaniu pracy licencjackiej lub magisterskiej, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - pomoc w pisaniu prac w granicach dozwolonych prawem